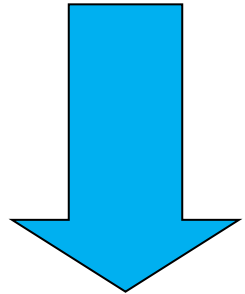

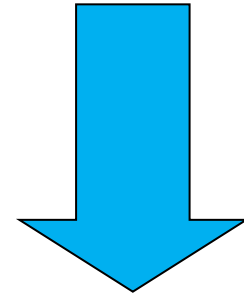

CHOV A WELFARE DRŮBEŽE

Rozdělení velkochovů drůbeže

Nosné typy

Masné typy

Welfare nosnic

Otázky a diskuse

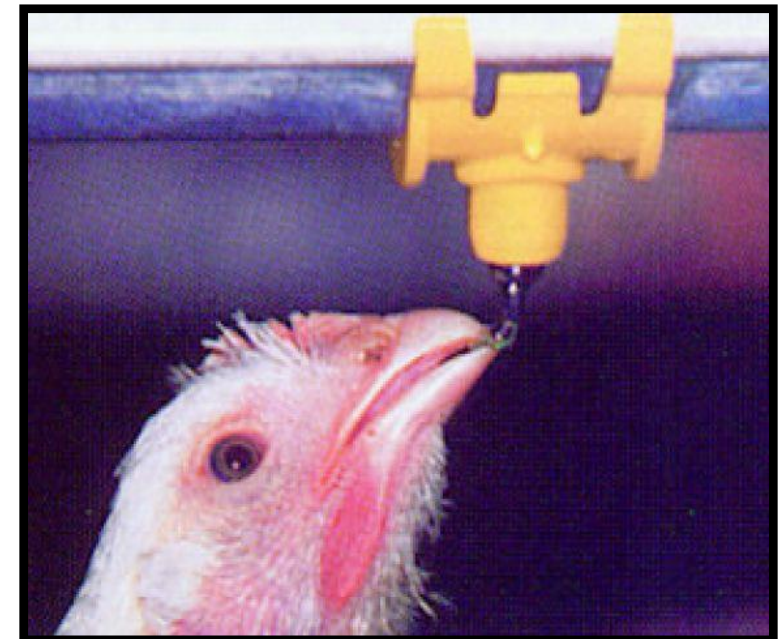
□ Jaká je organizace chovu drůbeže v ČR?

□ Jak probíhá líhnutí kuřat v líhních a jaké jsou zde udržovány podmínky mikroklimatu?

- ❑ Do jakého věku se provádí odchov nosných kuřic a jaká je požadovaná hmotnost?
- ❑ Jak se stimuluje pohlavní dospělost a začátek snášky?
- ❑ Chov slepic nosného typu

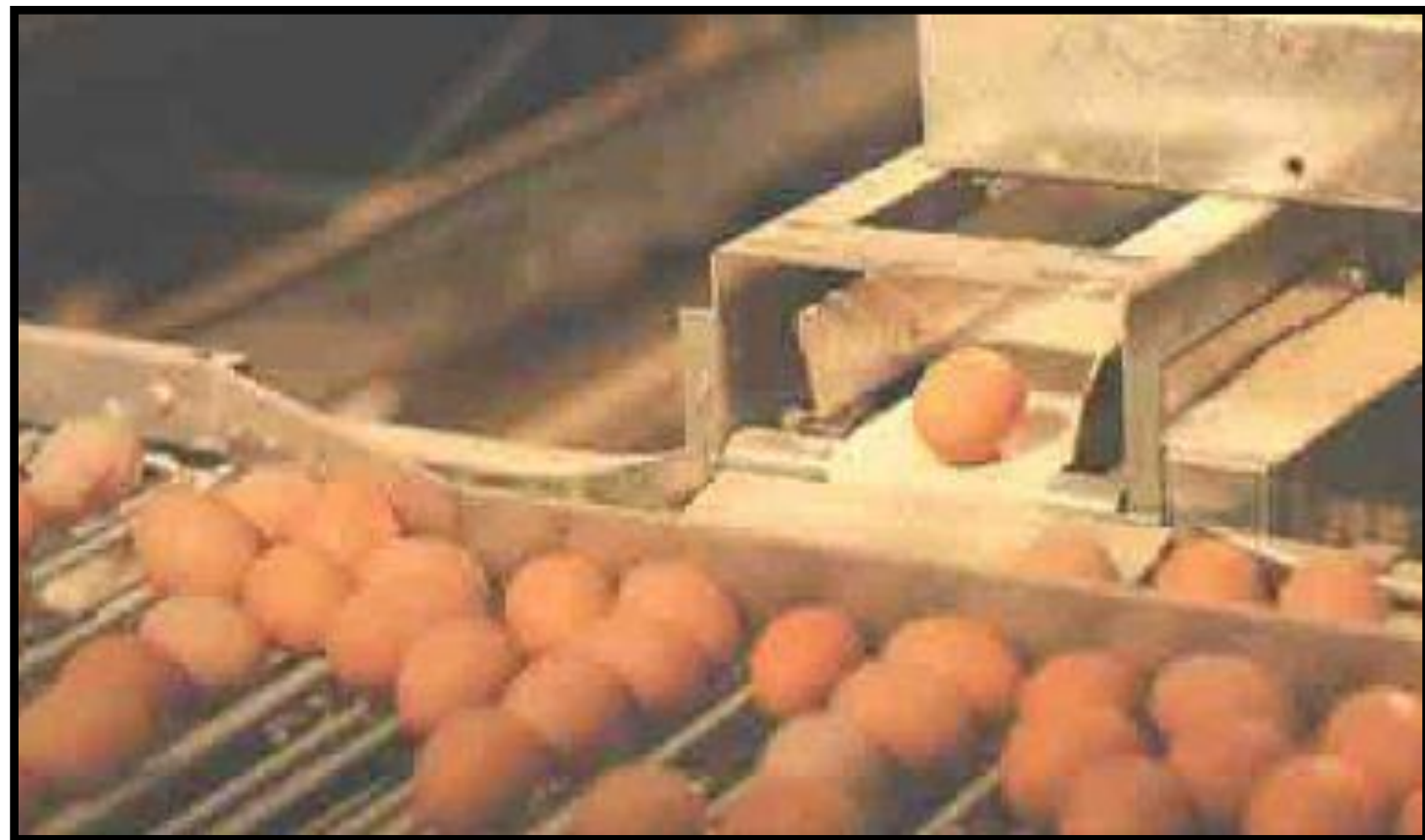

- ❑ Jaké jsou technologie chovu nosnic?
- ❑ Jaké jsou jejich přednosti a zápory?

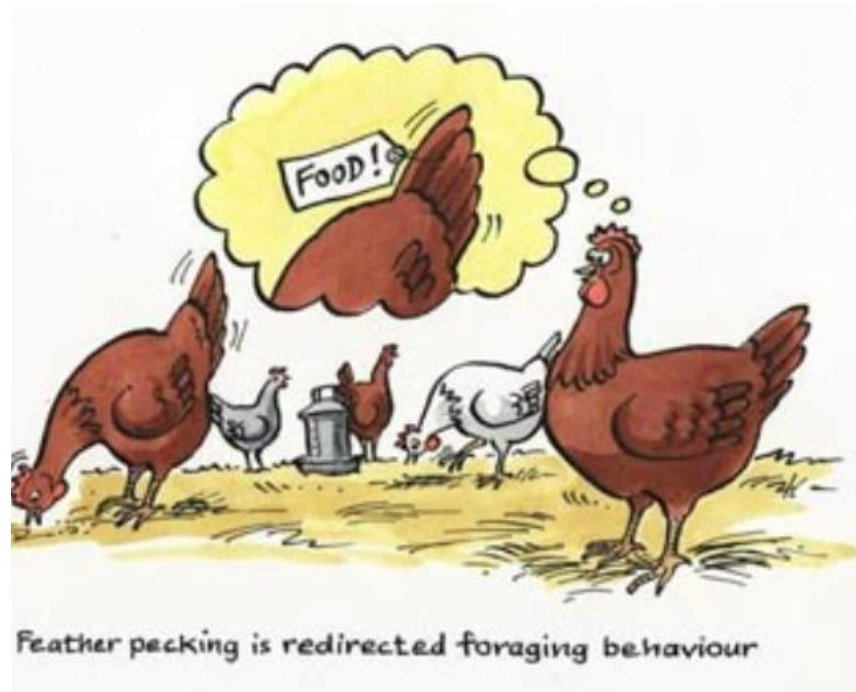
Alternativní
chovy

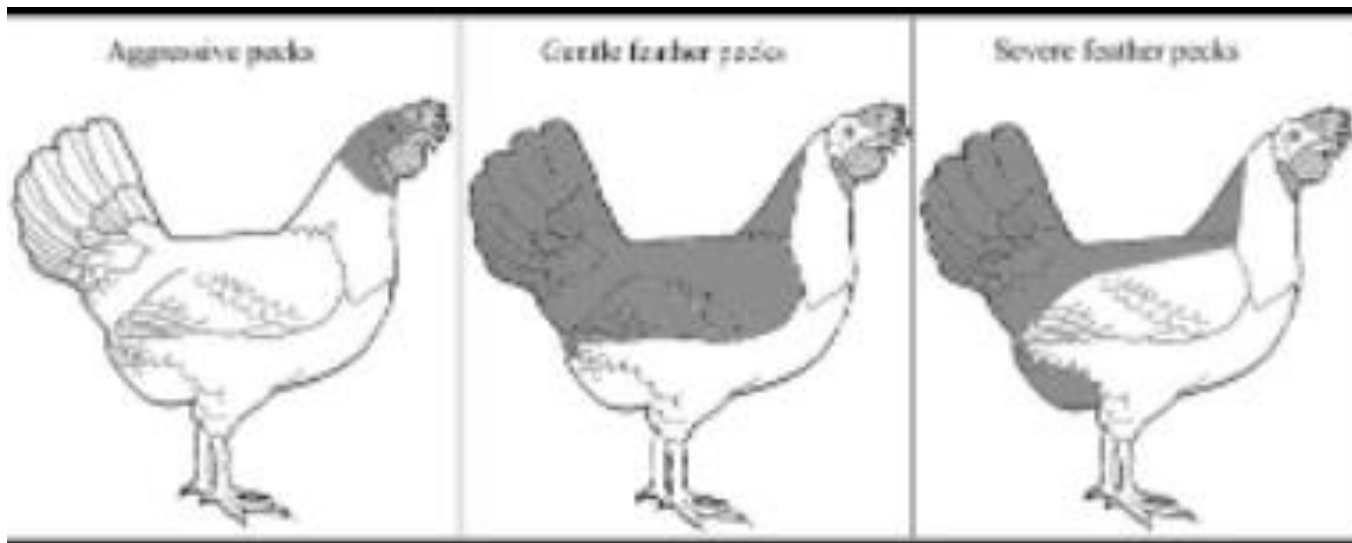

[FeatherWel | LHWF](#)

Prostředí hal

Vlhká x suchá
podestýlka

Zdraví nosnic

- **Virová onemocnění** – aviární encefalomyelitida, adenovirová salpingitida, infekční bronchitida, infekční laryngotracheitida, Newcastleská choroba, influenza, Markova choroba, aviární leukóza, infekční burzitida
- **Bakteriální onemocnění** – aviární tuberkulóza, salmonelózy
- **Mykoplazmové infekce, mykózy, tuková játra**
- **Parazitární onemocnění** – kokcidióza, vápenka, čmelíkovitost, cestodózy, škrkavčitost, trichomoníáza

Hlavním znakem zdraví je **dobrá produkce a nízká mortalita!**

Ptáci s opuchlými hlavami a výtokem z očí nejspíše trpí chřipkou nebo bronchitidou. Zápach ve stáji může být způsoben ptáky trpícími příznaky průjmu z důvodu **kokcidiózy nebo dalšími nemocemi. Výskyt bílých skořápek vajec u nosnic s hnědými skořápkami může být indikátorem zamoření **roztoči**. Měkká skořápka vajec nebo vejce bez skořápky mohou být příznakem **nedostatku Ca**.**

Zvýšená četnost výskytu agrese, klování peří nebo kanibalismus vzrůstá na základě frustrace, přeplnění haly, nedostatku napáječek a krmítek a nevhodným prostředím.

Produkční problémy

- **osteoporóza**

Denní potřeba Ca je vyšší než jsou ptáci schopni dodat k produkci skořápek vajec, v době deficitu se mobilizují zásoby Ca z kostí, hlavně z dlouhých kostí. V období nejvyšší snášky právě projevy paralýzy svalů nebo slabé kosti mohou být příznakem deficiencie Ca – **klecová únava nosnic**.

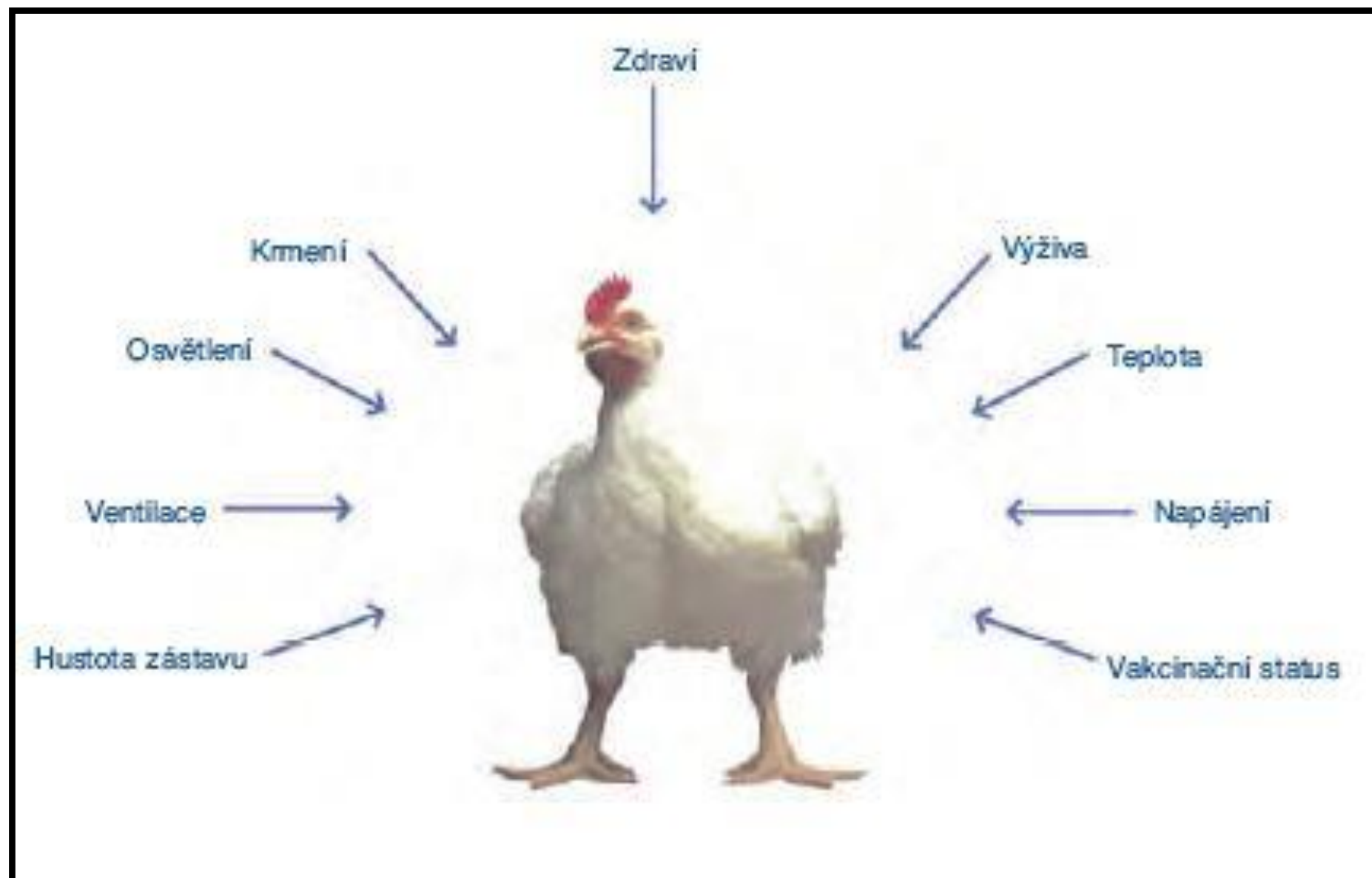
- **klování peří, kanibalismus**

jakmile klování peří přejde do krvácejících ran, nastartuje se agresivní klování a kanibalismus. Příčinou jsou náhlé změny nebo nevhodné prostředí – vysoká teplota, vysoká intenzita světla, špatná výměna vzduchu, přeplnění haly, nedostatek napáječek, přístup k nemocným a mrtvým ptákům. Zejména u alternativních chovů s tisíci jedinci, kde nejde nastolit sociální pořádek v porovnání s klecovými chovy. Ale i tam se vyskytuje

- **zkracování zobáku**

Výkrm brojlerů a jejich welfare

Jak probíhá chov slepic masného typu?

- Kolik turnusů kuřat se vystřídá v halách s chovem brojlerů?
- Jak dlouho se vykrmují brojleři?
- Jaké podmínky musí chovatel zajistit při naskladnění haly kuřaty?
- Co pozoruje chovatel podle chování kuřat pod elektrickou kvočnou?

Zdraví brojlerů

- **bakteriální infekce** - stafylokokózy, clostridiózy, salmonelózy, kokcidiózy, kampylobakteriόzy...
- **virové infekce** – aviární encefalomyelitida, infekční nefritida, reovirová artritida, infekční burzitida, infekční bronchitida, aviární influenza, Newcastleeská choroba, Markova nemoc, infekční anémie kuřat...

- **Srdeční selhání (ascites) – 2 formy - nahromadění tekutin v dutině břišní** a syndrom náhlé smrti. Způsobeno tím, že rychlý růst brojlerů vyžaduje velké množství kyslíku na ostatní tělesné potřeby, takže srdce musí pracovat intenzivněji. Kůže na břicho může zčervenat, břicho se naplní tekutinou, pták musí prudčeji dýchat, plíce se překrví. Ascites je považován za hlavní příčinu úhynů brojlerů. **Syndrom náhlé smrti** – ptáci náhle začnou mávat křídly, ztratí rovnováhu, spadnou na záda či bok a uhynou. U obou typů srdce a plíce nemohou držet krok s rychlým růstem svalstva.
- **Náchylnost k onemocnění** – šlechtěním na rychlý růst a účinnou přeměnu potravy. Rychlý růst také pravděpodobně souvisí s vysokým výskytem celulitidy = nemoc způsobená E. coli, která se projevuje infikovanými škrábanci na povrchu kůže.
- **Nečinnost**- nedostatečný prostor v halách, nedostatek energie pro pohyb, málo se popelí a hrabají, protahují křídla. Většinu svého života sedí a odpočívají.

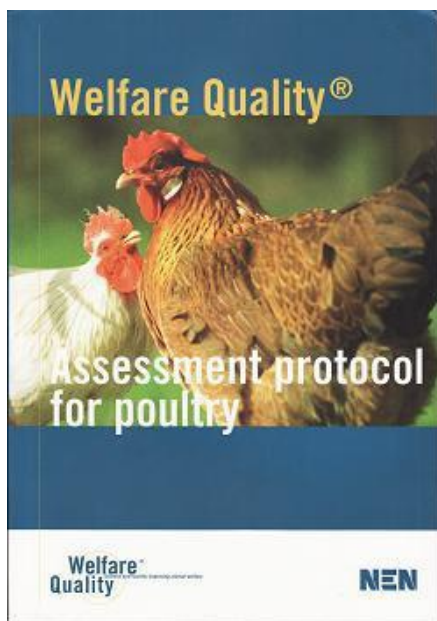
Obrázek 1. Stupně dermatitidy polštářků běháků podle tří bodové stupnice Ekstrand et al. (1997 a 1998, 0 bodů – nepřítomnost lézí, změny zbarvení ani jizev, 1 bod - mírné poškození, ale jen povrchové na kůži, případné eroze, papily a změny v zbarvení; 2 body - vážné a hluboké léze polštářků, abscesy a strupy)

třída 0 – zdravé pařáty, bez lézí (resp. 1-2mm), minimální změny zbarvení, zahojené jizvy, minimum strupů apod.;

třída 1 – mírné poškození – povrchové léze, bez vředů, tmavé papily, výraznější změna zbarvení;

třída 2 – větší poškození – léze o průměru 1cm, resp. hluboké eroze, vředy, otok.

Masní brojleři

5.1A Collection of data for broiler chicken on farm (measured on farm)

	Welfare Criteria		Measures
Good feeding	1	Absence of prolonged hunger	<i>This criterion is measured at the slaughterhouse</i>
	2	Absence of prolonged thirst	Drinker space
Good housing	3	Comfort around resting	Plumage cleanliness, litter quality, dust sheet test
	4	Thermal comfort	Panting, huddling
	5	Ease of movement	Stocking density
Good health	6	Absence of injuries	Lameness, hock burn, foot pad dermatitis
	7	Absence of disease	On farm mortality, culls on farm
	8	Absence of pain induced by management procedures	<i>This criterion is not applied in this situation</i>
Appropriate behaviour ¹	9	Expression of social behaviours	<i>As yet, no measure is developed for this criterion</i>

¹ At the slaughter house, no management procedures such as beak trimming, claw cutting etc are carried out. However, stunning and slaughter processes are carried out and these are assessed under the heading 'assessed at slaughter'

	10	Expression of other behaviours	Cover on the range, free range
	11	Good human-animal relationship	Avoidance distance test (ADT)
	12	Positive emotional state	Qualitative behavioural assessment (QBA)

6.1 Collection of data for laying hens on farm

	Welfare Criteria		Measures
Good feeding	1	Absence of prolonged hunger	Feeder space
	2	Absence of prolonged thirst	Drinker space
Good housing	3	Comfort around resting	Shape and total length of available perches, evidence of red mites, dust sheet test
	4	Thermal comfort	Panting, huddling
	5	Ease of movement	Stocking density, perforated floors
Good health	6	Absence of injuries	Keel bone deformation, skin lesions, foot pad dermatitis, toe damage
	7	Absence of disease	On farm mortality, culls on farm, enlarged crops, eye pathologies, respiratory infections, enteritis, parasites, comb abnormalities
	8	Absence of pain induced by management procedures	Beak trimming
Appropriate behaviour	9	Expression of social behaviours	Aggressive behaviour, plumage damage, comb pecking wounds

Nosnice

60

	10	Expression of other behaviours	Use of nest boxes, use of litter, enrichment measures, free range, cover on the range, covered veranda
	11	Good human-animal relationship	Avoidance distance test (ADT)
	12	Positive emotional state	Novel object test (NOT), qualitative behaviour assessment (QBA)

Specifika welfare krůt a vodní drůbeže

Otázky a diskuse

- Jaká jsou specifika chovu krůt? (Pozor na průvan, osvětlení v prvních dnech, vlhkost 65-70%, kontrola hladiny vody, upravovat výši hran krmítek.)

- Jak probíhá výkrm krůt, do jakého věku a hmotnosti?
- Je možnost u krůt využívat extenzivní chov s pastvou?
- Jak se správně manipuluje s krůtami?
- Jaká je problematika zdraví krůt a nejčastější problémy chovu?

Problémy chovu

► V minulosti problémy při přirozené plemenitbě – **častá poranění krůt při páření** – v současné době zavedena umělá inseminace

► **Slabost nohou** – u těžkých typů krůt

4 – 13 % krůt projevuje symptomy narušené chůze v komerčních chovech

► **Citlivost na teplotu prostředí** – termoregulace se vyvíjí později než u jiných druhů drůbeže, čidla min. a max. teploty v hale

Problematika zdraví krůt

- **Virová onemocnění** – neštovice, hemoragická enteritida krůt, koronavirová enteritida krůt, virová hepatitida, Newcastleská choroba...
- **Bakteriální onemocnění** – arizonóza, bordetelóza, červinka, zánět vzdušných vaků, infekční sinusitida ...
- **Další onemocnění** – histomonóza, syndrom náhlého úhynu krůt, kokcidióza...

AWIN

Welfare Principles	Welfare Criteria	Welfare indicators
Good Feeding	Absence of prolonged hunger	Small size
	Absence of prolonged thirst	Small size
Good Housing	Comfort around resting	Dirtiness
	Thermal comfort	Featherless
	Ease of movement	Not available
Good Health	Absence of injuries	Head wounds
		Back wounds
		Tail wounds
	Absence of disease	Immobility
		Lameness
		Small size
Absence of pain	Sick	
	Terminally ill	
Appropriate Behaviour	Expression of social behaviour	Dead
		Lameness
		Aggression towards mate
		Featherless
	Expression other behaviours	Mating
		Head wounds
Good human-animal relationship	Back wounds	
	Tail wounds	
Positive emotional state	Not available	

Chov a welfare vodní drůbeže

- ❑ Jaké druhy vodní drůbeže jsou u nás nejčastěji chovány?
- ❑ Jaká technologie se používá k chovu kachen pro násadová vejce?

- ❑ Kaprokachní hospodářství, polointenzivní chov
- ❑ Jaká technologie se používá k odchovu kachňat?

□ Jak probíhá výkrm kachen?

<http://woodstocksanctuary.org/Learn-3/Factory-farmed-animals/ducks-and-geese-neat-fair-gras-and-down/>

Nakažlivá onemocnění

- **Ptačí chřipka** – ohrožené jsou kachny, husy, krůty, masivní hynutí v průběhu 1-2 dní, chov se likviduje.
- **Newcastleská choroba (pseudomor)** – původci paramyxoviry, hlavně jsou postižena kuřata, ale i ostatní drůbež. Symptomy: dých. Potíže, průjem, stáčení hlavy až ochrnutí. Prevencí je vakcinace.
- **Salmonelózy** – paratyf , vnímavá převážně mladá zvířata.
- **Tuberkulóza** – původce je mykobaktérie, vnímavá je hrabavá i vodní drůbež, kulhání vyhublost.
- **Derzyho choroba**– virová hepatitida hus (parvoviróza), silně nakažlivá, housata jsou zimomřivá, nežerou, u starších housat oteklá oční víčka, průjem, zakrslost.
- **Herpesvirová enteritida kachen** – úmrtnost může být vysoká, původce herpesvirus, hlavně na jaře, zvýšená mortalita, snížená produkce vajec.
- **Ornitóza** – ospalost, malátnost, dýchací potíže.

Nenakažlivá onemocnění

- **Kanibalismus** – oštipování peří, zraňování až do krve, mnoho příčin – přeplnění haly, vysoká teplota, vysoká prašnost, intenzivní světlo, nedostatek bílkovin a vitamínů, min. látek, nepravidelné krmení, invaze parazitů poranění, výhřez kloaky, hlad, žízeň...
- **Otravy krmivem** – alkaloidy některých rostlin, zkrmování krmných směsí s prošlou lhůtou, obsah nadměrného množství soli
- **Peróza** – nedostatek manganu spolu s cholinem, biotinem a vit. E, vleklý průběh, zpomalení růstu, vytáčení běháku do strany.
- **Nutriční svalová dystrofie** - nedostatek vit. E a selenu v krmné dávce, svalová slabost
- **Tipec** – u hrabavé drůbeže, zesílení epitelu jazyka, jde o příznak mnoha chorob a souvisí se změnami v zažívacím aparátu, **žabky** – spíš u vodní drůbeže – zánět tukového polštáře na kořeni jazyka – důležitá je kvalitní krmná dávka.

Parazitózy

- **Kokcidióza kachen** – původci prvoci, průběh je těžký, kachňata přestávají žrát, hubnou, krvavý průjem, vysoká úmrtnost.
- **Škrkavky** – oblí červi, vnímavá je mladá drůbež
- **Cyatostomóza** – hlístice rodu *Cyathostoma* napadají dýchací cesty a vzdušné vaky, kašel, dýchání s otevřeným zobákem, silné infekce zejména u mladých ptáků vedou k úhynu. Infekce při pastvě.
- **Amidostomóza** – (vlasovka husí) - žaludeční červivost, housata, kachňata, úhyn za naprosté vyhublosti
- **Ektoparazité** – čmelík kuří, všenky – silně zavšivená vodní drůbež může mít poruchu voděodolnosti peří, ptáci mají nápadně mokré a špinavé peří.

**DĚKUJI ZA
POZORNOST**